

Sygnatura akt II Ca 1311/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny - Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Stępińska

Sędziowie: SO Grzegorz Buła (sprawozdawca)

SR (del.) Jarosław Tyrpa

Protokolant sądowy: Izabela Ślęzak

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2014 roku w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa H. M.

przeciwko D. M.

o eksmisję

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie

z dnia 17 marca 2014 roku, sygnatura akt I C 2075/13/K

1. oddala apelację;

2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Krakowa - Krowodrzy w K. na rzecz radcy prawnego Ł. C. kwotę 73,80 zł (siedemdziesiąt trzy złote osiemdziesiąt groszy) brutto tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 9 października 2014 r.

Wyrokiem z dnia 17 marca 2014 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie oddalił powództwo H. M. przeciwko D. M. o opróżnienie lokalu mieszkalnego. Nadto Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego Ł. C. kwotę 147,60 zł brutto tytułem zwrotu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł na następującym stanie faktycznym:

Dom opisany w pozwie posadowiony jest na nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...) dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa-Krowodrzy w Krakowie Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w K. prowadzi księgę wieczystą (...). Jako właściciele przedmiotowej nieruchomości ujawnieni są J. M. (1) i H. M. na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej. Budynek jest dwukondygnacyjny oraz posiada strych. W przedmiotowym budynku zamieszkuje w jednym pokoju o powierzchni 16 m² powódka razem z J. M. (1). Ponadto w budynku jest kuchnia i łazienka, oraz

kolejny pokój, który powódka udostępniła wnukowi. Na piętrze jest pokój o powierzchni 16 m², który zajmuje jej syn F. M. oraz kuchnia, łazienka i pokój, który zajmuje pozwana. Pokój ma powierzchnię 4,2 x 5,8 m. Powyżej jest strych. Pozwana jest byłą żoną F. M. - syna J. i H. M.. J. M. wyraża zgodę na zamieszkiwanie pozwanej w przedmiotowym domu. Relacje między powódką a pozwaną są złe od czasu rozvodu D. M. i F. M.. Pomiędzy stronami dochodzi do kłótni, zaś powódka ma pretensje do pozwanej, że ta jej nie pomaga. Pozwana zamieszkuje w tym domu 30 lat. Pozwana pracuje, zarabia ok. 1400 zł miesięcznie. Teść pozwanej przedstawia jej rachunki związane z utrzymaniem domu, pozwana dzieli kwoty z tych rachunków przez 6 i opłaca przypadającą na nią część.

W ocenie Sądu pierwszej instancji ustalony stan faktyczny prowadził do wniosku, iż powództwo nie było zasadne. Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 34¹ k.r.o. każdy z małżonków jest uprawniony do współposiadania rzeczy wchodzących w skład majątku oraz do korzystania z nich w zakresie, jaki daje się pogodzić ze współposiadaniem i korzystaniem z rzeczy przez drugiego małżonka. W ocenie Sądu Rejonowego korzystanie z rzeczy przez współmałżonka może w konkretnej sytuacji polegać także na udostępnieniu jej osobie trzeciej. Jak wskazał Sąd Rejonowy, w przedmiotowej sprawie J. M. (1) wyraził zgodę na to, aby jego była synowa korzystała z jednego pomieszczenia znajdującego się w budynku posadowionym na nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego jego oraz powódki. Zajmowanie pokoju przez pozwaną w żaden sposób nie koliduje z współposiadaniem nieruchomości przez powódkę, bowiem H. M. ma własny pokój i może bez żadnych ograniczeń korzystać z przedmiotowego budynku. Przebywanie w tym budynku przez pozwaną nie wiąże się też z żadnymi realnymi uciążliwościami dla powódki, zaś pozwana pokrywa koszty związane z zamieszkiwaniem w tym pokoju. Jedyną przyczyną wytoczenia powództwa są animozje pomiędzy stronami postępowania, jednak zebrany materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że osobą odpowiedzialną za występujące niesnaski jest wyłącznie pozwana. Nie sposób też nie zauważyć, że na pozwanej nie ciąży żaden prawny obowiązek udzielania pomocy powódce - byłej teściowej, a przebieg postępowania nie wykazał także, by taki obowiązek miał wynikać z relacji pomiędzy stronami czy też z zasad współżycia społecznego. Dodatkowo Sąd pierwszej instancji miał na względzie także i to, że pozwana pokrywa koszty związane z jej zamieszkiwaniem w tym domu, ma dobre relacje ze swoimi dziećmi, zamieszkuje w tym domu od wielu lat, uczyniła z niego swoje centrum życiowe i w razie orzeczonej eksmisji musiałaby się przeprowadzić do swojej matki, która mieszka razem z bratem pozwanej oraz trójką dzieci. Podsumowując swoje rozważania Sąd Rejonowy stwierdził, że pozwanej przysługuje skuteczne względem powódki uprawnienie do korzystania z przedmiotowej nieruchomości wynikające z udzielenia zgody na zamieszkiwanie przez drugiego z małżonków, a więc powództwo podlegało oddaleniu. Powódka nie legitymowała się przy tym orzeczeniem sądu, o którym mowa w art 39 k.r.o. Na marginesie Sąd Rejonowy wskazał, że nawet w razie udzielenia zgody przez sąd na dokonanie takiej czynności, powództwo i tak polegałoby oddaleniu z uwagi na postawę pozwanej.

Apelację od wyroku wniosła powódka w części oddalającej powództwo (pkt I wyroku) zarzucając:

1. naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez błędne ustalenie, że pozwanej przysługuje skuteczne względem powódki uprawnienie do zamieszkiwania w nieruchomości położonej w R. nr(...), jak również, że korzystanie przez pozwaną z nieruchomości położonej w R. nr (...) daje się pogodzić ze współposiadaniem i korzystaniem z nieruchomości przez powódkę.
2. naruszenie art. 34¹ k.r.o. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że z treści tego przepisu wynika, iż każdy z małżonków uprawniony jest do skutecznego i samodzielnego zezwolenia osobie trzeciej na zamieszkiwanie w nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego, w której oboje małżonkowi zamieszkują.
3. naruszenie art. 37 § 1 pkt 1 k.r.o. poprzez jego zignorowanie, w sytuacji gdy z jego treści wynika wprost, że do dokonania czynności prawnej prowadzącej do oddania nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego do używania konieczna jest zgoda drugiego małżonka, przy czym przepis ten jest przepisem bezwzględnie obowiązującym.
4. naruszenie art. 37 § 2 i 4 k.r.o. poprzez uznanie zgody J. M. (1) na zamieszkiwanie pozwanej w nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego za ważnej i skutecznej, w sytuacji wyraźnego sprzeciwu powódki na dokonanie

takiej czynności, jak również wielokrotnego sprzeciwiania się powódki na dalsze korzystanie przez pozwaną z nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego.

5. obrazę art. 39 k.r.o. poprzez uznanie, że powódka winna zabiegać o zezwolenie sądu na dokonanie czynności, w sytuacji gdy to J. M. (1) był ewentualnie zobowiązany do uzyskania takiego zezwolenia w związku ze sprzeciwem powódki na zamieszkiwanie pozwanej w nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego, gdyż to czynność J. M. (1), polegająca na zezwoleniu pozwanej na korzystanie z nieruchomości wspólnej małżonków obarczona była wadą - brakiem zgody drugiego - małżonków

6. na skutek naruszenia powyższych przepisów naruszenia art. 222 § 1 i 2 k.c. w skutek nieprzyznania powódce ochrony petytoryjnej jej własności, w sytuacji gdy pozwana nie legitymowała się skutecznym względem powódki uprawnieniem do władania nieruchomością.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd Okręgowy przyjął za własne ustalenia dokonane przez Sąd pierwszej instancji, uznając je za prawidłowe i oparte na właściwej ocenie zgromadzonego materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powódki nie jest zasadna.

Zgodnie z art. 222 § 1 k.c. właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą. W ocenie Sądu Okręgowego, prawidłowo Sąd Rejonowy uznał, że pozwanej D. M. przysługuje względem właścicieli nieruchomości skuteczne prawo w postaci wiążącej ich z pozwaną umową użyczenia, choć z odmiennych niż wskazane przez Sąd Rejonowy przyczyn. Zarzut naruszenia art. 222 k.c.. podniesiony przez powódkę jest więc niezasadny.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych przez powódkę w apelacji należy stwierdzić, że pozwanej przysługuje skuteczne prawo względem powódki. Stosunek prawny łączący powódkę i jej męża jako współwłaścicieli nieruchomości z D. M. należy określić jako użyczenie. Zgodnie z art. 710 k.c. przez umowę użyczenia użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu, przez czas oznaczony lub nieoznaczony, na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy. Pokój w budynku został oddany w użyczenie D. M. w okresie małżeństwa z F. M.. Zgodnie zaś z art. 715 k.c. jeżeli umowa użyczenia została zawarta na czas nieoznaczony, użyczenie kończy się, gdy biorący uczynił z rzeczy użytek odpowiadający umowie albo gdy upłynął czas, w którym mógł ten użytek uczynić. W braku oznaczenia w sposób wyraźny lub dorozumiany czasu trwania umowy użyczenia przyjąć należy, że umowa ta, z uwagi na ciągły charakter zobowiązania, wygasa, ilekroć stosunek ten zostanie wypowiedziany przez użyczającego. (Z. Gawlik, Komentarz do kodeksu cywilnego). W ustalonym stanie faktycznym należy przyjąć, że H. M. nie mogła wypowiedzieć skutecznie umowy użyczenia, ponieważ jest to czynność, której J. M. (1) się sprzeciwił w rozumieniu art. 36¹ k.r.o. Powódka chcąc skutecznie wypowiedzieć stosunek użyczenia musiałaby wystąpić do sądu o zezwolenie na dokonanie czynności zgodnie z art. 39 k.r.o. Bezsporne jest, że H. M. i J. M. (1) użyczyli lokal D. i F. M., jednakże nie sposób przyjąć, że D. M. "uczyniła użytek z rzeczy odpowiadający umowie", skoro celem tej umowy było umożliwienie jej zaspokajania potrzeb mieszkaniowych i w dalszym ciągu w ten właśnie sposób pozwana korzysta z rzeczy.

Podnoszony przez powódkę zarzut naruszenia art. 34¹ k.r.o. jest niezasadny, mimo nietrafności argumentacji Sądu Rejonowego. J. M. (1) nie przysługuje uprawnienie do udostępnienia części nieruchomości bez zgody drugiego małżonka, jednakże w ustalonym stanie faktycznym, to nie J. M. (1) oddał D. M. część nieruchomości do korzystania, ale oboje małżonkowie wspólnie. W związku z tym, że stosunek użyczenia nadal wiąże strony zarzuty oparte o art. 37 § 1 pkt 1 k.r.o., 39 k.r.o. są niezasadne. J. M. (1) nie zawarł z pozwaną, wbrew twierdzeniom powódki, kolejnej umowy użyczenia. Stosunek prawny użyczenia trwa nieprzerwanie od momentu, kiedy pozwana zamieszkała wraz z F. M. w domu jego rodziców. Należy wskazać, że w toku postępowania nie zostało wykazane, aby kiedykolwiek doszło do skutecznego rozwiązania istniejącego pomiędzy stronami stosunku użyczenia. W szczególności za czynność wypowiedzenia tego stosunku nie można uznać wniesienia powództwa w tej sprawie. Jakkolwiek zgodnie z art. 36

§2 k.r.o. każdy z małżonków może samodzielnie zarządzać majątkiem wspólnym, chyba że przepisy dalsze stanowią inaczej, przy czym wykonywanie zarządu obejmuje czynności, które dotyczą przedmiotów majątkowych należących do majątku wspólnego, w tym czynności zmierzających do zachowania tego majątku, w stanie faktycznym tej sprawy nie można uznać, aby czynność powódki była skuteczna. Nie budzi bowiem jakichkolwiek wątpliwości, że małżonek powódki wyrażał sprzeciw wobec tej czynności, co jednoznacznie wynika zarówno z jego zeznań, jak również zeznań stron oraz świadka F. M.. Skoro małżonek powódki sprzeciwił się wypowiedzeniu stosunku użyczenia lokalu pozwanej to czynność powódki w tej sprawie nie mogła wywrzeć skutku prawnego. Udzielenie małżonkowi, bądź współwłaścicielowi uprawnienia do podejmowania tzw. czynności zachowawczych opiera się domniemaniu, iż taki współwłaściciel działa za dorozumianą zgodą pozostałych współwłaścicieli oraz ich wspólnym interesie. W niniejszej sprawie sprzeciw J. M. (2) wzruszył to domniemanie.

Na koniec wskazać należy, że powódka nie jest całkowicie pozbawiona ochrony prawnej, gdyż może w trybie art. 39 k.r.o. wystąpić do sądu o udzielenie zgody na rozwiązanie stosunku użyczenia pomiędzy nią i jej mężem, a pozwaną, a jeśli taka zgoda zostanie udzielona, może ponownie wytoczyć powództwo przeciwko pozwanej.

Z uwagi na powyższe argumenty Sąd Odwoławczy w pkt 1 wyroku oddalił apelację.

W pkt 2 wyroku Sąd Odwoławczy na podstawie §2, §9 pkt 1 i § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu zasądził od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego Ł. C. kwotę 73,80 zł brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.